

Motion till riksdagen 2018/19:607

av **Lotta Finstorp (M)**

Kollektivtrafiken och kundvalsmodellen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utse försökslän för en pilotstudie av en kundvalsmodell i kollektivtrafiken och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 1 januari 2012 trädde kollektivtrafiklagen i kraft som öppnade marknaden för kollektivtrafik. Lagen gjorde det möjligt att bedriva buss- och järnvägstrafik på kommersiella villkor. Dock har endast några få kommersiella nyetableringar tillkommit, vilka endast utgjort ett komplement för en avgränsad resenärsgroup. En av orsakerna till denna högst begränsade effekt av marknadsöppningen är att huvuddelen av kollektivtrafiken upphandlas och skattesubventioneras till drygt hälften av kostnaderna, vilket utestänger kommersiella operatörer från marknaden.

Statens väg- och transportforskningsinstitut, VTI, har studerat möjligheterna att övergå från dagens offentliga subventionering av trafiken efter upphandling till att istället tillämpa en kundvalsmodell, där ersättning utgår per resenär till den operatör som bedriver trafik. Enligt VTI:s studie Marknadsöppning – och sen?

Samhällsekonomisk analys av förutsättningarna för en stärkt kollektivtrafik (2013) finns det skäl att anta att resandet kan öka med en kundvalsmodell. Med en sådan modell får entreprenören full frihet att utforma trafiken, vilket kan leda till lägre kostnader och en högre lönsamhet för kollektivtrafiken. Vidare blir det tydligt för marknaden vad som är viktigt för samhället, det vill säga att fler reser kollektivt. VTI föreslår därför vidare studier och att man genomför kontrollerade försök, att pröva en kundvalsmodell i någon del av landet för att utvärdera de praktiska erfarenheterna av en sådan kundvalsmodell.

Därför föreslår jag att regeringen överväger att tillsätta en utredning för att utforma en kundvalsmodell och utreda konsekvenserna av att införa en kundvalsmodell i kollektivtrafiken, först och främst i form av en pilotstudie i ett eller flera län. Utredningen och tillhörande pilotstudie bör göras i nära samverkan med företrädare för

de regionala kollektivtrafikmyndigheterna, och ett statsbidrag för pilotstudien bör undersökas.

Lotta Finstorp (M)